

Αχόρταγες μαντάμ και οφθαλμοπόρνοι

Οι ερωτικές αντιλήψεις και πρακτικές των παλιών Αθηναίων μέσα από «πικάντικα» δημοσιεύματα και χρονογραφήματα της εποχής

ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΙΝΗΣ ΚΟΥΖΕΛΗ

«**Ε**ρωτευθείσα τον ανθωπόλην που της έδωσε άνθη διά τον τάφον του σύζυγου της τον εσκότωσε επειδή την εγκατέλειψε!» διάβάζαν στην εφημερίδα τους οι Αθηναίοι το 1938. Το κείμενο που ακολουθεί είναι αντίδο του κραυγαλέου τίτλου: ζουμερό και πλήρες τραγικών λεπτομερειών, συνοδεύεται από τον δραματικό υπέρτιτλο «Ερώς και ρεβόλβερ». Μερικές σελίδες πιο κάτω ιστορικοί συγγραφέες που σπουδαγμένοι εν Παρισίους διαφημίζουν τις υπηρεσίες τους, με τις ρεκλάμες των ανέκδοτων προφυλακτικών «Μπεμπέκα» παραδίπλα.

Οι χρονογράφοι της «Ακροπόλεως» και του «Μπουκέτου» περιγράφουν πώς εκτυλίσσεται ένα ερωτικό ραντεβού σε κοσμικά μπεν-μίζετ και στο Τέρμα Πατισίων, ενώ οι σοφέρ των πρώτων αυτοκινήτων της Αθήνας προσφέρουν τις μερτυρίες τους για τα ερωτικά ήθη των Αθηναίων σε αποκλειστικά ρεπορτάζ. Το πικάντικο περιοδικό «Φρου-Φρου» πληροφορεί τους αναγνώστες του για τα τεκταινόμενα εντός του φημισμένου οφθαλμοπορνείου της κυρίας Μαρίας με τα ερωτικά περισκόπια. Οι συντάκτες του «Πειρασμού» αναφέρουν λεσβιακά όργια σε μοδιστράδικα και οι ρεπόρτερ της «Χρειακοπίας» δημοσιεύουν καυτά ρεπορτάζ, άλλοτε για χαμαυπελία με αγοράκια για αχόρταγες μαντάμ και άλλοτε για «αξιότιμες» δεσποινίδες του καλού κόσμου που διαπρούν «κορμισιές», ή γαλλιστί «φινιές» κατά το «γκαρσονιές», όπου επιδίδονται σε σαδομαζοχιστικές λαγνογυγίες.

Αυτά συμβαίνουν στην ηδονική μεσοπολεμική Αθήνα, όπως διαβάζουμε στο βιβλίο *Πόθοι και πάθη στην παλιά Αθήνα, 1834-1938* (εκδ. Ωκεανίδα) του Θωμά Σιταρά. Ο νεότερος μιας μακράς σειράς αθηναϊογράφων, ο συγγραφέας στον τόμο *Η παλιά Αθήνα ζει, γλεντά, γεύεται, 1834-1938* (εκδ. Ωκεανίδα, 2011) μας ξενάγησε στις μιναρέδες του Οθώνα, στα αστικά ζαχαροπλαστεία, στις λαϊκές ταβέρνες και στα νυχτερινά κέντρα, στη δημόσια ζωή μιας Αθήνας που χάθηκε. Στο νέο του βιβλίο ανοίγει την πόρτα της κρεβατοκάμαρας των Αθηναίων, παρουσιάζει το πώς ερωτευόταν, πώς παντρεύονταν και πώς διαχειρίζονταν την ερωτική επι-

θυμία τους άνδρες και γυναίκες συμπληρώνοντας το πορτρέτο ενός αιώνα αθηναϊκής καθημερινότητας με τις πιο προσωπικές όψεις του ιδιωτικού βίου.

Ρομάντζα και καπρίτζια

Η ιστορική αναδρομή στις ερωτικές αντιλήψεις και πρακτικές των Αθηναίων είναι ο πιο εύγλωττος μάρτυρας για την ταξική διαστρωμάτωση και την εξέλιξη της θέσης της γυναίκας στην αθηναϊκή κοινωνία. Καθώς ο ρόλος της αναπροσδιορίζεται και διεκδικεί βαθμιαία την ανεξαρτησία της από τον τύραννο πατέρα, σύζυγο ή αδελφό, αρχίζει να διεκδικεί και την ικανοποίηση των αισθηματικών και των σαρκικών επιθυμιών της.

Εντυπωσιακή είναι η αντίθεση ανάμεσα στις αφάρες και καλλιπάρεις χαμηλοβλεπούσες Αιθίδες των χρόνων της απελευθέρωσης – που είναι αμπαρομένες στο σπίτι τους και δεν γνωρίζουν άλλο από τον σύζυγο-αφέντη, τα παιδιά και την κουζίνα τους – και την τολμηρή έγγαμο κυρία που ζητεί το 1938, δι' αγγελίας, συνοδό σε ταξίδι στην Ευρώπη υποσχόμενη να το καταστήσει δι' αυτόν «στην σπανιότερήν απόλαυσιν υψ' όλης τας εποχίαις».

Ανάμεσα στα δύο άκρα βρίσκονται τα ρομαντικά χρόνια, οι έρωτες που γεννιούνται από κρυφές ματιές πίσω από το παραθυρόφυλλο, οι πολιορκίες μπνών και τα φευγαλέα αγνύματα των χεριών. Καμαριέρες μεταφέρουν καθ' ημέραν πολυσέλιδα ραβασάκια, οι υπάλληλοι των ταχυδρομείων δεν τρολαβάνουν να εξυπηρετούν όσους αλληλογραφούν με ποιητές και η «Χρειακοπία» δημοσιεύει υποδείγματα επιστολών και ευτράπελα φανταστικά γράμματα. Τα πρωτοσέλιδα του Τύπου μονοπωλεί η τραγική ιστορία του Μιμικού και της Μάρης, της γερμανίδας γκουβερνάντας των ανακτόρων που αυτοκτόνησε πέφτοντας από την Ακρόπολη και του αγαπημένου της ματρού ποιη, απαρηγόρητος, την ακολούθησε στον θάνατο σαν άλλος Ρωμαίος.

Καταλίτες των εξελέων στον ερωτικό τομέα είναι βέβαια το χρήμα – διαχρονικός διαφθορέας – και ο πόλεμος. Στην ερειπωμένη Αθήνα του 1834 η ανοικοδόμησις και ο βιοπορισμός είναι προτεραιότητες. Ο έρωτας και η απόλαυση έρχονται μετά. Η κοινωνία είναι πιο συντηρητική. Οι ενθουσιάζοντες ερωτικοί πόλεμοι που ακολουθούν, ο Μεγάλος

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΙ ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ

ΚΙΝΗΣΗ

Ημέγνημη γυναίκα ρεμβάζει εσπλωμένη, σε έντυπο του Μεσοπολέμου

Πόλεμος και η Μικρασιατική Καταστροφή φέρνουν στερήσεις και ωθούν τους φτωχούς και τους νεοπτώχους στην εκπόρευση. Εμφανίζονται οι παραγωγικοί, πληθάνοι οι «παρδαλές» και οι «παστρικές», ντόπιες ή προσφυγοπούλες.

Ός το 1930 έχει επικρατήσει ο κινισμός και ο υπολογισμός. Οι Αθηναίες της αντέρας τάξεως «καταγίνονται με τον έρωτα αλλά δεν ερωτεύονται», η αγάπη γίνεται παιγνίδι και καπρίτζιο, γράφει ρεπορτάζ της «Ακροπόλεως». Τα κορίτσια της μεσοσίας και της λαϊκής τάξης φλερτάρουν και βγαίνουν

ραντεβού έχοντας στο μάτι την «καλή αποκατάσταση», έναν άνδρα που θα τους προσφέρει λύση, πολυτελή σπίτια, καλή ζωή. Τα παρόνομα ραντεβούδκια στην Κολοκυνθού, στον Βοτανικό, στο Φάληρο ή στην εξοχική Κηφισιά εντάσσονται απαρύγλυτα στην αγένεια του καθημερινού κοινοπολιτικού αστών και πληθείων.

Όπως και στο προηγούμενο βιβλίο του, ο συγγραφέας ανθολογεί αποσπάσματα του Βασίλη Αττικού, του Δημήτριου Καμπούρογλου και άλλων γνωστών αθηναϊογράφων, αποδελτώνει πλήθος εφημερίδων και περιοδικών

και τα συναρμάρζει με αιθετικές αγγελίες, διαφημίσεις, γελοιογραφίες, ανέκδοτα και χιουμοριστικά σχόλια σε μια γοργή και άκρως διασκεδαστική αφήγησι που αναπαριστά το ύψος και το ήθος κάθε εποχής.

Όσοι ειςτός από τις καταστάσεις αγαστών και τις λέξεις Βαυχαριστηθών διαβάζοντας στον τόμο πώς προήλθε η φράση «ας πάει και το παλιόμπελο», τι σχέση έχει το «της νύχτας τα καμύματα να βλέπει η μέρα και γλάστ» με τις δαχτυλικές γυναίκες και ποιος βάρυτις έτα τις θουλικές «παξιμαδοκλήφτες» των ρεμπέτικων τραγουδιών.

ΘΩΜΑΣ ΣΙΤΑΡΑΣ
Πόθοι και πάθη στην παλιά Αθήνα, 1834-1938
Εκδόσεις Ωκεανίδα, 2012, σελ. 384, τιμή 20 ευρώ